

Okunnigt om skolan

Publicerad här den 29 juli 2017

I EN DEBATTARTIKEL i Dagens ETC den 28 juni kritiserar Inger Enkvist införandet av grundskolan. Enkvist skriver att vi förut hade en acceptabel skola. Med det avser hon det gamla läroverket. Hon ondgör sig över de arbetsformer som man efter omfattande försöksverksamhet införde i läroplan för grundskolan 1980.

Enkvist vill ha tillbaka läroverkspedagogiken med genomgående katederundervisning. Andra arbetsformer som grupparbete, enskilt arbete, gruppdiskussioner, rollspel, och fältarbete etcetera är relevanta arbetssätt för olika skolämnen i olika stor utsträckning. Att de kan vara mindre relevanta för undervisningen i spanska på akademisk nivå innebär inte att de är mindre relevanta för merparten av de andra ämnen som eleverna studerar i grundskolan.

Enkvist verkar inte ha förstått bakgrunden till förslagen om alternativa arbetsformer. Till exempel det faktum att lärarna inte kan *förmedla* någon kunskap till eleverna. De kan bara motivera och informera. Men kunskap växer till inom eleverna först om de tar till sig den information som de får. Om de inte lyssnar på vad läraren säger, sker ingen kunskapsstillväxt.

Den genomgående katederundervisningen fungerade dåligt redan i läroverket. Många med mig upplevde den mestadels som mycket långtråkig. Det man skulle lära sig fick man huvudsakligen lära sig hemma genom att läsa läxor. De elever som gick i läroverket hade i de flesta fall välutbildade och välsituerade föräldrar. De hade ett språk som fungerade i skolan. De sporrades att plugga och de fick hjälp med läxorna.

Det Enkvist inte verkar ha förstått är vilken förändring som måste följa när alla elever i en årskull skulle gå i en nioårig grundskola – inte bara den sjättedel som förut gick i realskolan. Till grundskolan kom också många elever med kortutbildade föräldrar. Föräldrar som kunde ha problem med ekonomi, trångboddhet, hälsa eller missbruk. Föräldrar som inte kunde ge sina barn det stöd, det språk och den motivation som många läroverkselever fick.

Dessa elever hade svårt att följa med i lärarens undervisning från katedern. De förstod inte alla ord. De hann inte med att tänka efter. För dem måste man använda andra arbetssätt där de kunde få vara aktiva, få tänka i egen takt och få förklaringar till ord som de inte förstod. Sådana elevaktiva arbetssätt fungerade i de flesta ämnen bra för både skolsvaga och skolstarka elever.

För att de skolsvaga eleverna skulle vara motiverade att anstränga sig i skolarbetet så slopade man också de tidiga betygen. Elever som alltid får de sämsta betygen och de sämsta resultaten på betygsproven tappar självförtroendet och lusten att anstränga sig. Det är framgången som mer än något annat kan ge eleven glädje och motivation att anstränga sig i studierna.

Det var medvetenheten om allt detta som gjorde att man 1980 satte »eleven i centrum« som motto för läroplanen. Ett motto som retade gallfeber på reaktionära och fåkunniga människor inom och utom skolan. Många kom att svartmåla den skola som då växte fram.

I en debattartikel med titeln »Bryt med flumpedagogiken« förkunnade Enkvist att skolan mest liknar en djungel, där de starkastes vilja råder. Att någon avskaffat respekten för inläring. Att lärarna inte längre ger eleverna några kunskaper, utan låter dem bli autodidakter. Att lärarna inte längre bryr sig om ordning och reda i klassrummen. Att eleverna bara får lära sig sådant som de tycker är roligt. Och så vidare. Det var ingen hejd på hur korkade och illvilliga skolans tjänare var enligt Enkvist.

Enkvist har rätt i att vi förut hade en acceptabel skola. Men det var inte det gamla läroverket. Fram till den kursändring som hon och andra bidrog till på 1990-talet hade vi en skola som var ett föredöme för andra länder. En skola där eleverna lärde sig bättre och mådde mycket bättre än vad de gör i dag. En skola där också lärarna trivdes mycket bättre än vad de gör i dag.